

קניין תורה

יו"ל ע"י ועד מפעל התורה "תורתך שעשעי" דק"ק תולדות אהרן
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

פרשת האזינו - יו"ט סוכות תשפ"ו

עמוד הש"ס לשבוע הבעל"ט: בבא בתרא מו: - בבא בתרא מט:

עיונים והארות בסדר לימוד ושינון 'עמוד היום'

לשלח השבת

מעשה בשני אתרוגים

מדינת צ"לה המצויה בקצהו של יבשת אמריקה, מוגדרת כ'סוף העולם', מקום היישוב האחרון בדרום כדור הארץ (לפני אנסארקטיקה). [אגב, קיים פולמוס נפלא בין גדולי עולם בדור האחרון אם במדינות הדרומיות הללו שהגשמים יורדים בימות הקיץ, בהיפך מרובא דעלמא, אם יש מקום לבקש על הגשמים בחורף, משום 'טירחא דשמיא', וכן מה לבקש בימות הקיץ. בשו"ת שבט הלוי ח"א סי' כ"א דן בזה לשנות ולבקש לפי מזג המקום, אמנם מסיים תשובתו "ולא סמיכא למעשה", עד שייסיים עמי גאון מפורסם, אף שהדברים נראים בעיני פשוטים, ובשו"ת מנחת יצחק ח"ו סימן קע"א דן בדבריו באריכות וחולק עליו, ומביא גם הוראה בדבר משם הגה"ק מסאטמאר ז"ע, והשבה"ל מתייחס במהדורה הבאה בשולי התשובה בדבריו, ואכ"מ].

באותה תקופה נודע מפה לאוזן לבעלי עסקים כי צ"לה היא מקום טוב לעסקים ומוזמנת להם שם רווחים הגונים... ואכן רבים הגיעו לשם וניהלו עסקים מוצלחים. אחד מאלו, היה יהודי יקר מקאנאדע (קנדה) שעשה חיל בעסקיו וראה ברכת ה' בעמלו. גם רקם קשרים עם אנשים מהממשלה, שראו בעין יפה את השקעותיו במקום, שהניבו פירות טובים לכלכלת המדינה, וסיפקו מקורות עבודה לתושביה.

באותם ימים יצא הגה"צ רבי שמשון פינקוס זצ"ל לחוץ לארץ לשם מגינת עבוד הישיבה בירושם שבדרום הארץ, ושם פגש באותו יהודי עשיר שלבו היה חם לדברים שבקדושה, ונוצר ביניהם קשר. רבי שמשון בן השלושים וחמש ויבלחט"א רבי ברכיו שניקר שליט"א - חברו יחדיו, והחליטו לעשות עמו 'עסקים ורוחניים' בצ"לה.

באחת מדרשותיו תיאר רבי שמשון זצ"ל את השממה הרוחנית שפקדה את חבל ארץ זה. "פגשתי שם יהודים זקנים", אמר, "והם סיפרו לי שלפני כחמישים שנה בתי הכנסת ובתי המדרש בצ"לה היו מלאים עד אפס מקום בלומדי תורה, ובמיוחד בלילות שישי. היו גם רבים שהחזיקו ביהדותם במסירות נפש על ידי התמדתם בתורה והיראת השמים שהיתה בהם.

והנה כיום מספרם של שומרי התורה והמצוות שם מועט ביותר, עד כדי כך שקשה להם מאד להשיג מניין אנשים לתפילה! הזקנים הללו מוסיפים ומספרים מה הביא למצב הזה, ואומרים שמשום מה לא דאגו אנשי הדור ההוא כראוי לדור ההמשך. הם לא בנו תלמודי תורה ולא ישיבות, ומתוך כך אבד הדור השני כולו. ומתוך קהילה גדולה של שומרי תורה ומצוות, לא נותר אלא חצי אחוז ופחות מזה, של שומרי תורה ומצוות, ה"חורבן מוחלט!" ובכן, בשביל הצלת המקום מכלילון - היה הכרח להתחיל הכל מבראשית, ולבסס שם חיי קהילה יהודיים על טהרת הקודש. ובכן, מי שכן לארוז את חפציו ולצאת לגור בקצה העולם - כפשוטו?! בל מוזן ומחיה כשר מדי יום ביומו, ושאר צרכי דת והכרחיים?!

אכן, זכור לטוב הצדיק רבי שמשון, שמלבד שאר פעולותיו הרבים לחיזוק כל סוגי האנשים לעבודת ה', לקח דבר כזה לידיו, והחליט שבכח התורה הקדושה אפשר להצליח הרבה בדבר. וממחשבה למעשה, הציע הדבר להקים ולייסד "כולל" בעיר סנטיאגו שמה במדינה.

לא היתה זו מן המלאכות הקלות שבמקדש כלל וכלל. לייצר גרעין של אברכים חשובים שיאותו לנדוד למקומות נידחים, התגלה כדבר מורכב ביותר. אבל בסיעתא דשמיא התלקטה קבוצה ראויה כעשרה אברכים מופלגים שהתאימו לכן, הובאו לשם כל ספרי היסוד הנצרכים, כאלה שמפארים את שאר הכוללים החשובים שבארץ ישראל ובעולם. וכך נפתח הכולל, בתקווה שמעט מן האור יגרש הרבה מן החושך.

תנאי המחיה היו בקשיים שונים, וחזרו לכמאה שנה לאחר למשל חלב ישראל, לא היה דבר של מה בכך. היה צורך לשלוח

חדוּתא דאורייתא

נערך ע"י הרד"ג ר' נתן גוטליב מו"צ בהוצאה החרדית ומרבני קהילתו הק'

בנושא:

היש פתרון לפטור כלי מטבילה כלי החייב טבילה, האם מועיל הפקר לפטור טבילת כלים, ובו ג' ענפים.

ענף א.

להפקיר הכלי לפטור מטבילה

יש לחקור מי שיש לו כלי שאין יכול לטבול כגון ששכח לטבול הכלי קודם שבת ויו"ט, או שקשה לו ביותר להגיע עכשיו למקוה לטבולו וכדו', האם יש פתרון להפקיר הכלי בפני שלשה אנשים, ולהשתמש בו על דעת שלא לקנות.

צדדי החקירה:

הצד להקל: שיש לומר שהטעם שצריך לטבול הכלי הוא מפני שיצא מרשות של נכרי ונכנס לרשות של ישראל, וכיון שהפקירו ואין נמצא עכשיו ברשות ישראל אינו חייב טבילה.

הצד להחמיר: שיש לומר כיון שכבר חל עליו טבילה ברגע שנכנס הכלי לרשות הישראל, שוב לא יועיל הפקר להפקיע ממנו חובת טבילה.^א

הכרעת מהר"ל דסקין וצ"ל:

וכבר עמד על שאלה זו בשו"ת מהר"ל דסקין (קרא סי' ה', אות קל), ולהלכה נוטה להחמיר שאין מועיל הפקר להפקיע חובת טבילה.^ב - ויש שהקילו בזה בשעת הדחק גדול, ועל פי הוראת חכם.^ג וגם באופן שמקילין יש פוסקים שאסרו להפקיר כלי בשבת, שהפקר דומה למקח וממכר.^ד

דעת החזו"א בענין זה:

והנה בספר ארחות רבינו (ח"ג עמ' פד) הביא שהחזו"א נתן עצה לפטור כלי מטבילה על ידי ההפקר.

והיינו לענין קופסאות שימורים, שבאמת מקובל להקל שמותר להשתמש בו מעט מעט עד שיתרוקן ואין צריך טבילה על פי הוראת מהר"ל דסקין שם.

אבל החזו"א היה חושש להחמיר שיש לרוקן המאכל בפעם אחת ובלא"ה חייב טבילה, ומכל מקום נתן עצה שלא יהא חיוב לרוקנו, להפקירו עד שיגמור שימוש.

אבל יש לדחות שלא היה מקיל שמועיל הפקר לפטור הטבילה, רק כשהפקירו קודם שנפתח הקופסא

א. והגר"ן קרליץ זצ"ל בספרו חוט שני (טבילה כלים עמ' נח) פסק להחמיר, כיון שכבר חל חיוב טבילה.

ב. הוכיח להחמיר מדברי המג"א סי' יג (פסק"ה) שהחמיר כשהפקיר טליתו, שאין מועיל לפטור מציצית.

אבל באמת אין מפורש שם להדיא במג"א להחמיר לענין הפקר, ועכ"פ הפמ"ג רבי עקיבא איגר בהגהותיו שם מפרשין כוונת המג"א להקל לענין הפקר, וכן פסק הארצות החיים (סוף סי' יג) שמועיל הפקר לענין ציצית, והעתיקו להלכה במשנ"ב (סי' יג סקט"ו), וכבר תמה עליו בשו"ת משנה הלכות (ח"א סי' קח). והביא שם גם סיוע להחמיר ממה שאמרו חז"ל (ביק צד.) המפקיר כרמו והשכים בבוקר ולוקט הפרי חייב ליתן מתנות עניים, אף שהפקר פטור ממתנות עניים. והרמב"ם (הלכות מתנות ע"ה ה"ב) העתיק דין זה חז"ל, המפקיר את כרמו, והשכים בבקר וכהו בו לעצמו ובעצרו חייב בפרט ובעוללות ובשכנה ובפאה, שהרי שדך וברמך אני קורא בו, מפני שהיה שלו, והרי הוא שלו עכ"ל.

אבל אף הוכחה זו לא זכיתי להבין, שהרי המדובר בשנתכונן לחזור ולכות בו, משא"כ כשהפקיר הכלי ומכון שלא לכות בכלי אפשר שיש לפטור.

ג. בשו"ת מנחת שלמה (ח"ב סי' סא אות טו) מצדד שאפשר שיש להקל בשעת הדחק, וכן פסק בשו"ת משנה הלכות (ח"א סי' קכז).

ד. כיכ הפרי"ח סי' תל (שם ב), וכן בהגהות רבי עקיבא איגר בשו"ע (סי' יג סקט"ו ג) הביא דעת כמה ראשונים ופוסקים שאין להפקיר כלי בשבת ע"ש.

שיעורי חול המועד סוכות תשפ"ו
ש"ע י" ועד מפעל התורה 'תורתך שעשעי'

בעמודים הפנימיים

שעדיין אין עליו שם כלי ^(ט), וחל ההפקר קודם שחל עליו חיוב טבילה, אבל כשקנה כלי שראוי לשימוש וכבר חל עליו חיוב טבילה, גם לדעתו לא יועיל ההפקר להפקיע חובת טבילה.

ענף ב.

הקונה כלי ואומר שאין רוצה לקנות הכלי כדי לפטור מטבילה

וכל זה הוא לענין קנה כלי ואחר כך הפקירו, שאז יש לומר שכיון שכבר חל החיוב טבילה לא נפקע על ידי הפקר.

אבל הנכנס לחנות של כלים לקנות כלי, ואומר שאין רוצה לזכות בכלי, והמעות שמשלם להמוכר הוא מעות מתנה לכאורה יש לומר שאפשר לפטור הכלי מטבילה, כיון שמעולם לא נכנס הכלי לרשות ישראל.

חנות בבעלות ישראל:

ואפילו כשהחנות נמצא בבעלות ישראל שלכאורה כבר נכנס הכלי לרשות ישראל המוכר, עדיין יש לומר שכיון שבשעה שהכלי נמצא בחנות אינו חל עליו חיוב טבילה, כיון שקנאו המוכר לצורך סחורה ואין חיוב רק על כלי סעודה, אם כן כשאחד קונה כלי ואומר שאין רוצה לקנות הכלי, לא חל עליו מעולם חיוב טבילה.

אין תוקף לאמירה זו שאין מתכוין באמת שלא לקנות הכלי:

אבל למעשה יש לצדד שלא יועיל אמירה זו, שיש לשער בודאי שאין כוונתו אמת, שהרי אם ירצה אחד ליקח הכלי ממנו לא יתן לו רשות וימחה בעדו, וכיון שאין כוונתו רק לפטור עצמו מחיוב טבילה אינו מועיל כלל.^נ ובנוסף יש לומר שאם באמת אין קונה הכלי, כיון שנראה לאחרים כקנה הכלי חייב לטבולו.^{נד}

מעשה רב מכ"ק אדמו"ר מהרש"ב זי"ע:

והנה הגר"ח נאה בספרו קצות השלחן (סי' קמו סק"ט) הביא מעשה רב מב"ק אדמו"ר מהרש"ב מליבאוויטש זי"ע שנסע על אם הדרך, וקנו כוס מים מנכרי ביחד עם הכוס, ואחר שגמר לשותותו זרק הכוס דרך חלון הרכבת, ואף שהיה כוס מיועד לשימוש תמידי.

וההגר"ח נאה כתב לבאר טעם מנהגו לזרוק הכוס, שחשש שיש חיוב טבילה על הכוס, ולכן נתכוין שאין רוצה לקנות הכוס, כדי שלא יתחייב לטבול ע"ש.

אבל גם אם נכונים דבריו עדיין אין ראיה לסמוך על זה רק באופן שזורק הכלי מיד לאחר שימוש פעם אחת ואין ממשיך להשתמש בו, וכמו שזרק הכלי מיד לאחר גמר השתייה.

ובכל אופן קשה לסמוך על מעשה רב כל זמן שלא נתברר היטב צדדי ונימוקי ההיתר.⁽⁷⁾

ענף ג.

הקוונה כלי ואומר להמוכר שיפקיר הכלי, והוא יזכה בו מן ההפקר

חידושו של הגה"ק מהר"א מטשכנוב זי"ע:

בשו"ת חדוות יעקב (סי' מב) הביא בשם הגה"ק רבי אברהם מטשכנוב זצ"ל שאם נכרי הפקיר כליו, ובא ישראל ומצא הכלים וזכה בהם מן ההפקר, אין צריך לטבול הכלי. כיון שלא עבר הכלי מרשות נכרי לרשות ישראל ^(ט), רק עבר מרשות נכרי להפקר, והישראל זכה בו מן ההפקר ולא מרשות הנכרי ^ע.

המוכר יפקיר הכלי על תנאי שיתן לו הקונה מעות כפי ערך הכלי:

ולכאורה לפי הוראה זו יש פתרון שהקונה יכול לומר לבעל חנות הכלים, שיפקיר הכלי בפני שלשה אנשים, וכדי שלא יחוש המוכר שלא ירצה הקונה לשלם על הכלי, יכול המוכר להתנות שלא יחול ההפקר רק על תנאי שיתן לו הקונה כך וכך מעות כסכום ערך הכלי.

ונמצא שהיה הפסק בין יציאה מרשות הנכרי לכניסה לרשות הישראל על ידי הפקר, ויש לפטור הכלי
 י דעת מהר"א מטשכנב ^(א).

אין לעשות מעשה להקל רק בשעת הדחק ועל פי הוראת חכם:

אך גם באופן זה הנה דברי מהר"א מטשכנוב הם בבדר חידוש, ולא נמצא כן בדברי שאר גדולי הפוסקים, ואפשר שגם מהר"א מטשכנוב אמרו רק בדרך לימוד וחיידוד ולא להלכה למעשה ⁽²⁾. ומלבד זה מצינו כמה פעמים שאין ראוי לאדם לחפש תחבולות להפקיע עצמו ממצות.

ולכן אין לעשות מעשה להקל גם באופן זה רק בשעת הדחק גדול, ועל פי הוראת חכם.

ה. וכידוע דעת החזו"א שאין לפתוח בשבת קופסאות שימורים משום איסור בונה, שחשיב כעושה כלי.

ו. וכ"כ הגר"ן קרליץ בספרו חוט שני (הל' טבילת כלים עמ' נט).

ז. כן יש ללמוד מדברי ה"ט" ביר"ד סי' קכ (ספיקא) שכתב לענין מזה שמבואר שם שאפשר להפקיע חובת טבילה שנתנו במתנה לנכרי וחזר ושואלו ממנו, וכתב ה"ט" שלא יועיל העצה רק ליום אחד, אבל לא יותר שאם אין מחזירו לנכרי שנראה ככלי שלו חייב לטבול ע"ש.

ח. ובאמת יש לומר שזרק תכוס הוא מפני שהיה קשה לסחוב הכלי בדרך, והטעם שהיה מותר לו לשתות ממנו הוא מפני סברת מהר"ל דסק"י שאם קונה כלי מלא מותר להשתמש בכלי עד שיתרוקן, ואין הטעם כלל משום שנתכוין שלא לזכות בכלי.

ט. ההגה"ק משתכחצו צ"ל אמר בזה ליישב קרשיית הרמב"ן (פי' מלת או כג) שמצינו בתורה על כלי מדִּין שהיו חייבין טבילה, ובפרשת מדִּין נתחדש דין טבילת כלים, והכלים שבוזו מארץ סתחון ועוג לא היו חייבין טבילה.

ועל זה אמר לתת' שבמלחמת מדין כיון שהחיו הנקבות ולא הרגו רק הזכרים, נמצא שלא היו הכלים הפקר, ולכן היה חייב טבילה, משא"כ בסיחון ועוג שהרגו גם הנשים, ונמצא שהיו הכלים הפקר, לכן לא היו הכלים חייבין בטבילה.

י. ו"כ' בחוט שני שם שאם נכרי הפקיר כליו, ובא ישראל, חכה בהם מן ההפקר אין צריך טבילה. וכן בשו"ת משנה הלכות (ח"ה סי' ק) האריך לבאר יסוד ההיתר של מהר"א מטשכנבוב ז"ע שאם היה הפסקה של הפקר בין רשות הנכרי לרשות הישראל אין חייב טבילה.

יא. ואף כשהחנות עומד בבעלות ישראל ולכאורה הלא עבר מרשות הנכרי לרשות בעל החנות, אבל כבר נתבאר שכיון שהוא קונה הכלים רק לסחורה ולא לסעודה. איז הכלי מתחייב טבילה. והעיקר שיזה הפסד הפסד של חפצר ביו הנכרי. להמנהג שהחייב טבילה חל אצלו.

יב. ובכלי חמדה (ה' תצ"א ת"א) שהארץ לפלפל בחידושו של מהר"א מטשכנוב שם, וכתב לחדש שגם לדעתו לא יעיל לפטור הכלי כשהנכר הפקידו, וכלי חדש הכל באופן שמת הנכר ואין לו יורשין ונעשה הכל הפקר אמלי. ובמו שחלחלה מלתחיל סיוחן ועוג שחללים געש הפקידו. וכלי בידים ע"ש, ואף שאין הכרח להחליקל ושהיידן כל חמדה בידים מהר"א מטשכנוב, יש מקום לחשוש לפקידו.

מפקח אל הרפת שיעמוד בשעת החליבה, משם הובא כחלב גולמי שאותו היה עליהם להרתית, ואת חלקו הפכו לגבינה באופן שעשו לפני שנים רבות, את הלחם אפי בבית לבדם, אחד האברכים ידע פרק בהלכות שחיטה, ובנוסף היה מגיע מדי חודשיהם שוחט יד שמים מארגנטינה, ובמשך יומיים מתגלה שחיטה של עופות ובה, שממנה אכלו בשבועות שלאחר מכן.

התקרבו ימי חג הסוכות. ובכן מה עושים?

בימינו, אף שיש קושי 'בהתאמת' ארבעת המינים לחג הסוכות ו'בקיאתו' - שגילויים דמים מרובים, אולם אין כל קושי 'בהנשת' הארבעת המינים, כל ילד בקי חנוך, זוכה ויום לגענע עשרים כשרים ומהודרים שספק אם היו דוגמתם מברית קהילות ישראל בעבר, רבתי וסוסי ואירופה, שם לא זכו ליותר מאהורג אחד או שניים וקהל המינים כשרים, שעליהם ירכו בזה אחר זה כל אנשי הקהילה מגדול ועד קטן.

אבל בצ"ה, לפחות באותה תקופה שבה נפתח הכולל, נאלצו להתמודד גם בפרט זה עם תנאי חיים של עשרות שנים אחרות. ארבת המינים ממידול מקומי לא היה בממצא מהסיבה הפשוטה שיהודי הארץ ההיא דמו בעיקר לערבה מבחינת הטעם והריח ביהודי... והיו בדרתם שכן נעשו המאמצים הכבירים לתקוע בה יתד של תורה ביטולות... מאריך גיסא, הם האפשרות לייבא ממדינות אחרות לא היתה קיימת בשל חשש השלטונות המקומיים מפני החדרת צמחים נוגעים מחוץ למדינה. הלעולים לייבא מזיקים בלתי רצויים לענף החקלאות במדינה. לפיכך, בבקורות הגבולות פשפשו ובידקו היטב במטענים הנכנסים והחשש שלהם מהחדרת צמחים ופירות לתחומם, עלה על החשש מפני החדרת חומרי נפץ ...

והנה לקראת חג הסוכות באחת השנים הטמיונו אברכים בתוך מטענם שני אתרוגים שאותם רכשו בארצות הברית. למרבה הצער התגלו האתרוגים, והאברכים נשיוו להסביר לפקידים שהפירות מיועדים לצורכי דת ועד כמה הם נחוצים להם, התחננו במשטרת המכס להתייחס להם בשונה מן הרגיל בההוראות הקפדניות הרגילות.

לאחר דין ודברים התרצו פקדי המכס להותירם שלמים, אולם בתנאי שיניחו אותם למשמרת במשטרת הגבולות עד ערבו של החג - אז יבואו לקחתם, ותיפק לאחר המועד יחזור אחר כבוד למשטרה בשלימות על מנת להבטיח שלא ישתול אותם באדמה. ניהא... בערעו ים טוב ראשון של סוכות בארבעים כמסוס למשטרה, והפקידים 'טובי הלב' - 'עם הארצ'ים' שכמום - לא פתחו ולא יותר נישגו אל הפריז'ער [מפקי] והוציאו משם את האתרוגים... כמובן, ההקפאה החזקה נתנה בהם את אותותיה, והמראה הכמוש של האתרוגים הכריח את האברכים לגנוז את חלומם ולהותיר שם את האתרוגים מיוזמים.

מצב זה הביא את רבי שמשון לסדר הדברים במעוד מועד, ובמהלך חודש תמוז באלת השנים, הבחינו לפתע בחצר של בנין הכולל בכמה נבטי חשדים במצבם על פני הקרקע. היה אלו שתייל עץ ערבה שרבי שמשון קיווה באמצעותם לספק לפחות עובות מהודרות, שהשתייל בעצמו. ומגן הצילח להשיג את השתילים - לא נודע להם, הרי כאמור בצילח החוק אוסר להביא שתילים מבחוץ מחשש מלחלות. אך עובדה היא שהדבר עלה בידו. ולא זו בלבד אלא שדאמ מדי יום להשקות את השתילים הרבים, למען ארבי' הכולל ושאר יהודי הקהילה.

III

הלימוד לעניינינו הוא, כמו שמסופר על הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זי"ע, שפעם פגש את השטן בין כסה לעשור כשהוא עצב. שאלו לעצבות זו מה היא עושה. ויאמר השטן.

[illegible]

שערים המצויינים בהלכה

נערך ע"י הר"ג ר' נתן גוטליב מר"צ בהעדה החרדית ומרבני קהילתנו הק'

שאלות ותשובות למערכת

כשיש מקום במרפסת שאין שם שיעור ז' טפחים:

שאלה: מרפסת שחצי ארכה מקורה על ידי מרפסת מקומה עליונה, וחצייה השנית מגולה תחת כיפת השמים, ובנו סוכה בחצייה המגולה, אבל גם בחצייה המקורה נשאר 6 טפחים תחת כיפת השמים, שמרפסת התחתונה רחבה יותר מעליונה בשיעור של 6 טפחים, האם אפשר לאכול או לישן שם כשמסככין שם סכך כשר. תשובה: שיעור רוחב ואורך הסוכה, ז' טפחים.

וכתב המג"א סי' תרלד (סק"א) שסוכה גדולה שנמשכת בקרן זוית מקום צר שאין שם ז' על ז' טפחים, אין יכולין לישב שם, כיון שאין בקרן זוית שיעור סוכה. ויש אחרונים שחלקו על דברי המג"א, שכוין שיש שיעור סוכה, מותר לישב גם בקרן זוית.

ולמעשה המשנ"ב (סק"א) פסק שאין לזוז מדעת המג"א. אבל החזו"א (סי' קמד סק"ו) האריך לדחות דברי המג"א, ופסק להקל, כיון שיש בסוכה שיעור ז' טפחים על ז' טפחים, מותר לישב גם בקרן זוית הפתוח לסוכה, אף שאין שם ז' טפחים על ז' טפחים.

ונמצא שאם רוצה לישב במקום המגולה כשיעור שש טפחים, תלוי בפלוגת המשנ"ב והחזו"א.^א

ובאופן שיש שם ז' טפחים לדעת הגר"ח נאה, אף שאין ז' טפחים לשיעור חזו"א בודאי יש להקל.

האם צריך לנענע כל המחצלת בבת אחת:

שאלה: מחצלת שטעו וקשרו בחוטי פלאסטיק - אזיקונים, ואח"כ נודע שאין לקשור הסכך ברבר המקבל טומאה ונמצא שיש לנענע הסכך כדי להכשירו, האם צריך להגביה כל המחצלת כולו בבת אחת, או שאפשר גם להגביה מעט מעט.

תשובה: מסתבר שאין חייב להגביה כל המחצלת בבת אחת, ואפשר גם להגביה חלק אחד ואח"כ חלק השני עד שיגביה כולו.

שאין צריך לעקרו לגמרי ממקומו, שאם לא כן למה לא כתבו האחרונים להזהיר שיש להגביה יותר מג' טפחים מן הסוכה, כדי שלא יחשב כבלור.^ב

שטיח שנמצא באשפה האם מותר להציע בסוכה:

שאלה: מצאתי שטיח יפה שנזרק לתוך אשפה שברחוב העיר, ורציתי ליטלה לקשט רצפת הסוכה, ועובר אורח שעבר אמר לי שהשטיח נזרק מבית תיפלה, האם מותר להשתמש בו לקשט הסוכה.

תשובה: תשמישי עבודה זרה של נכרי, שביטלו הנכרי, מותר לישראל להשתמש בו.^א אבל רק לשימוש הדייט, ואסור להשתמש בו לצורך מצוה, שמא יסעוד מעשה זרה של מצוה.^ב

ולכן שופר של עבודה זרה אף שביטלו הנכרי, אסור לתקוע בו בראש השנה.^ג וכן לולב של עבודה זרה אף

א. אבל אפשר שיש לצדד שבצירי זה אם רוצה לישב במקום המגולה שש טפחים תחת כיפת השמים כיון שאינו מקום צר שהרי המקום פתוח, וגם כשנזרף ברול קצת תחת מגולה, המקורה חשיבה כיושב בסוכה, אם כן גם לדעת המג"א והמשנ"ב מותר לישב שם.

ב. וכ"כ בחוט שני (ח"ל סוכה פ"ב סק"ב).

ג. כמבואר ביו"ד סי' קלט (פסק"ב), ודוקא עבודה זרה של נכרי אבל של ישראל אין מועיל ביטול אף לשימוש הדייט.

ד. כמבואר שם (פסק"ב).

ה. סי' תקפו (פסק"ב).

שהנה הוא רואה ספינה מלאה אתרוגים המפליגה ממדינה למדינה, ועליהם הולכים בני ישראל לברך בחג הסוכות, והלא אמרו (סוכה לה.) שנענועו ארבעת המיני המה 'גירא בעינא דשטנא' [-חיצו בעינו של השטן]... לא עברו ימים מועטים ושוב פגש הרה"ק מבאדיטשוב את השטן, אך הפעם היה שמח וטוב לב, וסיפר להרה"ק מבאדיטשוב שפעל פעולות שונות ונתנו לו זכות בשמים להטביע את הספינה, וממילא לא יוכלו בני ישראל ליטול את הארבעה מינים... בחול המועד סוכות פגש הרה"ק מבאדיטשוב את השטן בפעם השלישית, ובפעם הזאת היו שוב פניו נפולות, תמה הרבי ושאלו על כך, שהרי מילאו את משאלתו והטביע את הספינה, וא"כ מה לו כי ילין עכשיו, השיב השטן ואמר 'אכן הצלחתי במזימתי ורוב האתרוגים לא הגיעו למחוז חפצם, אך בדרך לא דרך הצליחו כמה סוחרים להעביר אתרוגים בודדים מהכא להתם, ובני ישראל עם קודש הווילו ממייטב כספם ושילמו סכומי כסף עצומים כדי לזכות במצוה זו, והשתוקקות ורצון אלו גדולים וחשובים יותר מכל עיקר המצוה גופא, ועל כן הנני עצב ומתחרט על שגרמתי להטביע את הספינה, כי טוב היה לי שיהיו אתרוגים מהודרים בריוון, וממילא תמטע השתוקקות'...

ובכן, הריבוי של אתרוגים כשרים ומהודרים שיש לנו בהישג יד, צריך זהירות ועבודה רבה שלא תמטע אצלינו ההשתוקקות, וריבוי הדמים שאנו משלמים עליהם צריך לעורר בנו תשוקה גדולה למצוות חביבות אלו.

(מקור: ימות הספר 'זאוביו נצאת השמש בגבורתו')

המתבולל שזכה למות כיהודי - בזכות מצות סוכה וד' מינים

כך היה מעשה לפני כעשר שנים בין שני השותפים בעסקיהם, ה"ה רבי ברוך בוקסבוים (מבאר פארק) ורבי סנדר ניימאן (מו"ל יאמסבורג).

באותם הימים לא החזיק ר' ברוך מכשיר סעל' (פלאפון) אלא היה מנהל עסקיו וענייניו דרך הטלפון בלבד. יומא חדא התקשר ר' ברוך לפלוני ר' זלמן וסיים להיפגש עמו בשעה פלונית במקום פלוני במאנהעטן לצורך עסקו המשותף, ר' זלמן הבחין ששיחה זו הגיעה אליו ממכשיר סעל', על כן שאל את ר' ברוך, מה יום מיומם, וכי מגיע לך 'מול טוב' וברכת 'תתחדש' על הסעל' שהחלטת לקנות... כדי להיות כאחד האדם...

השיב לו רבי ברוך, אין הסעל' שלי כלל וכלל, אלא לויתו אותו לכמה רגעים מאת ר' מענדל ראזנבערג ראש החברה קדישא בבאר פארק בכדי שאוכל להתקשר אליו ולתאם את המקום בו יפגש...

רבי זלמן נסע למאנהעטן לעבר המקום בו נדברו להיפגש, אבל ר' ברוך איננו, משעבר זמן רב החל לחשוש שמא טעה רבי ברוך, ובפרט שבמקום ההוא אין הרחובות נקראים בשמות אלא מסודרים לפי מספרים, ושמה התחלף לו מספר במספר, ועל כן החליט לצאת לחפשו, והיה את הרכב בצידי הכביש ויצא ברגליו, החל ללכת כבדת דרך והנה אשה גויה רצה לקראתו וצועקת לעברו: ראביי, ראביי, שאלה לי אליכם...

בעל כרחו נאלץ לשמוע מה שבפיה, והחלה לספר לו שבעלה הינו יהודי אשר היה רחוק מתורה ומצוות, ואף פושע מועד הוא, עד שבאחד הימים נתפס בידי השלטונות והם הכניסו 'אחר כבוד' לבית הסוהר לשנים ארוכות ורבות.

**תענוג ונחת
ואחת התענוגות**

חברת 'חנוך לנער'
תקיים א"ה
בשני ימי חול המועד
בסוכה הגדולה ובסוכת התורה
בשעה 7:00 - 8:00
מתנה מיוחדת לכל ילד אתר הנאמץ

בכל יום מימי חול המועד

בשעה 8:25
לפני התפלה

ש"ע הלכות "שיבת סוכה" עם דגש מיוחד
על הלכות המצוות באמצע

תורה"ר ישראל בראנסדופער שליט"א
מורה בערכות הוראה הלכות "סוכה"

קביעות עתים
ברבים

בין השעות:

7:00 – 9:00

אנשים ובחורים

כלל א"ש

שיעורים וחברותות

אבות ובנים

בסוכה הגדולה - בסוכת התורה - נהפיל תפוח

מור"כ זתקימו שיעורים מיוחדים בעניני הנענועים לפני הלל
ע"י ארגון "קול דוד" בסוכת רבינו שלום"א

שיעורים שונים
תמועד בהפסקה

ב' ע"ה
15

חידוש
השנה לאור
שבית ראון
התנאים בתורה
העולם

בסוכה הגדולה

שיעורים
מרבנים

שיעורים חול המועד חג הסוכות תשפ"ו

בסוכה הגדולה
תולדות אהרן

פעיה"ק ירושלים
תוב"א

ש"ע ועד מפעל התורה-טודוק שעשועי
בשיאית כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

הסגן
הצוק
הזקוק
הנזק
דני נחום
אורי חפזין
אתגר מקצועי שלט
והנהגה שלט
משרת צדק
ועשיית
בכחות ועשיית
משרת צדק שלט
ועשיית

[illegible][illegible][illegible]

הוצאת רבקה בשבע 11:45

הוצאת
דבסיר ר'

**אחרי נפתי
עדלנדי**
שלט"א

מוסיק בישטנס וק'
באלד

פמעות ורשעא
רבה ועצמי
עצזת

יום רביעי
א' חשוון ה'תשע"ד
בנטיסא חישוב זמני
החלקה כשנמצאים בהרים
ובטיסה בעיראקלא"ן -
המסמתי
בליווי הסכרת נפלאה
בחלק המציאות של קו
התאריך ע"י המחשה
בגלגלונים מופת מדויקות
ע"י המוחתה הרה"ג ר'
ליטע"ה רחבערג שליטע"ה
חומר כלל זמני השפס-נחלת
ישיבה

**הם הנישו
ב ידו המדד**
במשא: שדרות המאלים
של חומה-גלגל בחוב תל
הזמן לאור השמאלים בלכות
שמה מלכות שם מלכות - מה
מלך אסתר מלך
ליון וסבירא פנחיה בדרין הנפחיות
העצום הדרומי השמאל
הנפחיות במלכות הדרום - יצא
כיום בדרום של המלך
ע"י המומחה הדרום ר משה
יונה שמחירי שלום
משמאלו הכשרות דודתו בחומה-
גלגל בחוב תל

הם שישי
ב' יורה דעה

בנושא: כרנות 'עשה מעשה
בראשית וסחו וכוונות
מלא עולם' על הברקים ועל
הרעמים ועל הלקוחים (מטאורים)
ושבטים - והמסותע

ל'נול' יפנת החרור' ביבנת הנשם
'יפוח' ב'סמך' ד' פ'ס' ב'מנע'ס' כ'ס'
הסברה' מ'מלא' ב'יוח' ה'פ'ס'יות
ה'מסות' ב'ד'ר'ס' י'ס'ר' ב'ב'ר'ס'יות

ע"י המומחה הרב ר' שמואל דוב איצנער שליט"א

ת' תתת' ב'שנ' ה'תל"ה' 1915
ה'תש"ס' 1979

[illegible]

החודש הזה יתקדש לכם

יומנו
עי הדין

ר' חיים זלמן

דעבנאן שלטא

מכור משנה ועד
הכשרות של השו"ח
באר"ק

—♦—

החדשות הכשרות
לשנת תשמ"ז

יש להוסיף על הספר זה
ספר נוסף

הם המשיכי בי רחמיכם

בית
חוראח לעניי
ממונות

לראשונה יוקם
'בית חוראח בסוכה'
תגדולה לעניי
ממונות

ד"ר
ששון שצ'ק
דבר ופני
דבר ופני

הבית הוראה יורכב ע"י הרבנים הגאונים
הבקיאים בדיו ממתח
הרב הגאון ר' יחזקאל לערער שליט"א
הרב הגאון ר' אליעזר מיהוד שליט"א
הרב הגאון ר' יוחנן פריינד שליט"א

שאלות להבית הנראה ניתן
למסור עד יום חמישי בשעה
12:00 בצהריים ביקור התורה:
* 02-3722-700 בשלוחה *

1

דיני ממונות

הרה"ג ר' **שמעון עוזר** ברא"מ ווייס שליט"א
מרבני משיב כהלכה ב'דיני ממונות'

עומד בחנות לקנות, להודיעו שיש במקום אחר אותו מוצר בזול:

שאלה: עמדת בחנות וראיתי פלוני עומד לקנות איזה חפץ ואני יודע שבקרבת מקום יש חנות אחרת הנמכר שם חפץ זה ממש בזול הרבה מהמחיר כאן. האם אני יכול להגיד לו ולהצילו מהוצאות יתר, או שאני צריך לחוש לריווח של המוכר, ואת"ל שאסור, אם כבר עשיתי כן האם אני חייב להחזיר למוכר מה שנחסר לו.

תשובה: ראשית דבר מי אמר שאתה צריך לבקש טובתו של הלוקח, שמא תבקש טובתו של המוכר, והנה אם המחיר שמוכר כאן הוא מחיר השוה, והמחיר האחר הוא "מחיר מבצע" שהוא פחות מהמחיר השוה, אז ודאי טוב שלא יגיד לו, דלמה ימנע את המוכר מלהרוויח במחיר שהוא שווה האמיתי - אחר שכבר הסכים הלוקח לשלם כך, אבל אם אין ברור שהוא המחיר האמיתי, ואתה מבקש לעזור להקונה.

הנה לפי כמה שיטות נחשב הנכנס לחנות וכבר יודע המחיר והחלט אצלו לקנות, כאחד שכבר זכה בו בעל החנות, וממילא אסור להוציאו מיד המוכר, אבל יש חולקים בזה, וגם יש שמשמע מדבריהם שלא אסור רק אם בא ליטול את הלוקח שיקח אצלו, שנטל את הריווח של פלוני לעצמו, משא"כ כאן שמתכוון רק לטובת הלוקח עצמו (אע"פ שממילא יגיע הריווח להמוכר האחר) אולי לא אסור, וכיון שיש מחלוקת הפוסקים בזה, נראה דשב ואל תעשה עדיף ולא יגיד לו כלום, אבל אם עבר והוציאו מהמקח, א"צ לשלם.

ביאור: עי' בי"מ ע"ז בבעה"ב שקצב עם שליח לשכור לו פועלים בדי' זה והלך השליח וקצב עמהם בשלש ונתרצו, ונודע להם אח"כ שהבעה"ב קצב ארבע יש להם תרעומת משום "אל תמנע טוב מבעליו", ושם יש ג"כ לשאול הלא עשה השליח טובה לבעה"ב שלא יצטרך לשלם ד' ולמה צריך להיטיב לפועלים יותר מלבעה"ב, ובשיטת"מ בשם הרמ"ך משום שפעולתם שוה ד', אע"פ שהסכימו להחיל יש להם תרעומת, א"כ ה"נ בדין, כיון שזהו מחירו השוה אסור להוציאו מן המוכר ויש למוכר עליו תרעומות, ולכא"ו יש בזה איסור גמור, (וע"ש בשיטת"מ בשם הריטב"א סברא אחרת ויש לדון אם שייך בעובדא דדין ע"ש) נמצא שבכה"ג שהשני עושה מחיר מבצע, ודאי לא טוב להוציאו ממי שמוכר במחיר השוה, אחר שכבר הסכים הקונה לשלם מחיר זה וניש לחקור אם הקונה הוא קרובו האם מותר לדרוש טובתו יותר מן המוכר משום "מבשרך אל תתעלם".

ובסימן קנ"ו ס"ה בהגה נחלקו בדין מערופי"א היינו לוקח (קבט) שרגיל לקנות אצל חבירו אם מותר לילך ולהתעסק עמו, ובתשו' חת"ס סי' ע"ט במבוא דקונים שהיו בחנותו וגמר הפיסק ולא חסר כלום באופן שהי' בטוח שיקחו ממנו, הרי"ז תלוי בפלוג' הנ"ל אם מותר לבא ומוליכם בחוף, ע"ש שנחלקו בפירוש מרחיקין מצודת הדג מן הדג (ביב כ"א) עד כמה נחשב שכבר זכה בו הראשון ע"ש בארוכה, נובאמת הי' מקום לומר שכשכבר עומד בחנות עם ידיעת המחיר עדיף טפי ממערופי"א שרק רגיל לבוא בעבר ובעתיד ובעצם דין מערופי"א לא הכריע הרמ"א שם להדיא, ובתשו' מהרש"ל סי' ל"ז הכריע להחמיר לכתחילה, ומערופי"א ישראל אצל ישראל יש משמעות שלכו"ע אסור וכו' בח"ס הנ"ל אבל לפ"ד הרי"מ מייגא"ש משמע שכל שלא נטל ממנו כל לקוחותיו אין איסור וכו' בהגה"ר"א שם וחת"ס שם, ובאופן שאינו מתכוין להרוויח לעצמו אלא לטובת הלוקח בחת"ס הנ"ל מוכח דכל שאינו בא ליהנות ממה שהיה בטוח לראשון הרי לרש"י ורמב"ן אין איסור אך לרי"מ אסור ע"ש (וצעק מנן פשיט"ל לחת"ס כן וי"ל).

ולכא"ו שוא"ת עדיף, אך לשלם אם עבר והוציאו ודאי שא"א לחייבו לשלם כמש"ש הרמ"א גם במערופי"א, ובפרט דהכא יש צד שלכו"ע ליכא איסורא ומה עוד דענין באורים גדולים (המצויין ברעק"א ז"ל) דעתו דכל דין מערופי"א אינו אלא מדין עני המהפך עש"ה א"כ י"ל דזה דווקא כשבא אחר ונטלו לעצמו ולא כשבא לטובת השני דר"ק מיהו באופן שכל כוונתך לא לטובת הלוקח אלא לטובת המוכר האחר שהנך רוצה שירויח בזה ודאי דשוה לדין מערופי"א ועני המהפך ואסור.

דיני יחוד

הרה"ג ר' **ישראל בראנדסדורפר** שליט"א
ממורי נתיבות הוראה ב'דיני יחוד'

יחוד איש אחד עם הרבה נשים, בעובד איתם במשרד:

שאלה: לצורך פרנסתי אני עובד כמנהל במשרד, ובשעות הצהריים המשרד סגור לכמה שעות, ואני והמזכירות [כמה נשים] נשארים במשרד, והרלת סגורה ונעולה (וא"א להשאירה פתוחה), האם מותר לי לישאר שם.

תשובה: אם נשארים שם רק אשה אחת או שתיים, ודאי אסור.

ואם נשארים שם שלש נשים ויותר, אין נכון לכתחילה.

ובמקום הצורך, אפשר להקל (כנ"ל בשאלה הקודמת). ואם ע"י שעובד עמהם ביחד בתדירות נעשה ביניהם היכרות וידידות [דינן כמו שליבו גס בהן], ואין להתיר רק בשעת הדחק וצורך גדול.

נימוק: הכל כמו שנתבאר בשאלה הקודמת, וכתב שם הרמ"א ורי"מ, איש אחד עם נשים הרבה אם אין עסקו עם הנשים (ולשון רש"י פב. ד"ה כל שעסקי, שמלאכת אומנותו נעשית לנשים) וחלקו הפוסקים במי שאין עסקו עם נשים, אלא שגייסי אהרדי, [דהיינו כגון שהן קרובין], אם קיים בזה ההיתר של נשים הרבה או שדומה למי שעסקו עם הנשים^(א), וכתב הערוך השלחן^(ב) (אהע"ז סי' כ"ב סעיף ו') דאיש ואשה שיש ביניהם הכרה וידידות ע"י עניני מסחר, חשובין כגייסי אהרדי. ולכן הכא שבלא"ה דעת הרבה ראשונים להחמיר באיש אחד עם הרבה נשים, ודאי אין להקל רק בשעת הדחק וצורך גדול.

יחוד איש אחד עם הרבה נשים פרצות, או נכריות:

שאלה: לצורך פרנסתי אני עובד בתיכון דלתות, ואירע פעם שקראו לי בדירת יהודים שלע"ע אינם שומרי תו"מ (חילונים) וכשהגעתי לשם ראיתי שהבעל לא נמצא בבית רק אשתו ובנותיו הגדולות, האם מותר לי לתקן הדלתות או שאני צריך ללכת משם.

תשובה: לכתחילה ודאי לא ילך לשם בשעה שהבעל לא נמצא בביתו דאפי' עם הרבה נשים כשרות אין להתיר לכתחילה, (כנ"ל).

ואפילו בדיעבד כשכבר בא לשם, אם אפשר לבוא בפעם אחרת כשהבעל יהיה בבית, יעשה כן. ובשעת הדחק, אפשר לסמוך להתיר גם בכה"ג.

נימוק: דנחלקו הפוסקים^(א) בהיתר של נשים הרבה, אם הוא גם בפרצות ונכריות, וכיון דאפי' בשלש כשירות אין להתיר לכתחילה. ודאי דאין להתיר בפרצות ונכריות, כ"א בשעת הדחק.

א. החכמ"א כלל קצ"ו ס"ד כתב דרש"י (שמות איש אחד עם ג' נשים) ס"ל דאסור בגייסי אהרדי. וכן פסק בספר ארחות חבית פרי י"ד ס"ט דכ"ש הוא שאסור. והדבר הלכה ס"י סעיף ד' כתב דמתעני ארום משמע דמותר. ובהערה שם א"ת ג"ד-י"ד ולאכראה כתב דגם מרש"י משמע כן (ודלא כחכמ"א הנ"ל).
ב. וכן נטעם בשה"ל (ח"ה סי' ר"ג אות ג') וכן פסק הארחות חבית (פסק יד הערה ג') וכתב דדווקא אם יש ביניהם ידידות והיכרות.
ג. הדי רמ"ה (קידושין ע"ב) כתב דהיתר הוא רק בכשרות, וכן פסק באורחות חבית פי"ד הערה כ"ד. אבל בזה"ל ס"י סי' ובהערה ב' שם כתב דמשמע מהרשב"א ומעצי ארום, ומהרמ"א, ומסתמית הפוסקים דסביר דמותר בשלש נשים, דאפילו בפרצות ונכריות מותר.

מבי מדרשא

בירורי הלכה שנתלבנו בשיעוריו של הגאון ר' ברוך יהודה היימליך שליט"א מו"צ בהעדה החרדית ומרבני קהילתנו הק'

'פינה בולטת' מהסוכה - ואין בה 'שיעור סוכה' לעצמה, האם כשרה?

שאלה:

סוכה כשרה שיש לה שיעור סוכה (ו' על ד' טפחים), ובאחת מצדדי הסוכה יש 'פינה בולטת' שהמקום צר שם ואין שם כשיעור סוכה, האם מקום זה כשר לאכול ולישון שם?

• ההלכה •

- שיעור סוכה הוא ריבוע של ז' טפחים על ז' טפחים, אבל סוכה שרוחבה ז' טפחים אפילו אם אורכה ט' טפחים או יותר פסולה, (אע"פ שיש בה שיעור שטח גדול, יותר מסך מיט טפחים רבועים - של סוכה כשרה).
- כשיש קרן זווית של ג' דפנות בצד הסוכה ואין לה שיעור לעצמה, דעת המ"א שאותו המקום פסול לשבת שם, אפילו שהוא מצורף לסוכה גדולה.
- אמנם דעת כמה גדולי האחרונים להכשיר (וולת אם 'צורת הפתח' מפסקת בין הפינה הבולטת ל שאר הסוכה). דלא גרע מדין 'פסל היוצא מן הסוכה' ועדיף מיניה. ולמעשה נכון להחמיר בזה, וכן דעת המ"ב.
- ומ"א אפשר לשים את השולחן באותה 'קרן זווית' גם בשעה שאוכל עליו, אע"פ שגם השולחן צריך להיות בתוך הסוכה, כיון שאפשר לצרף את הדעות המכשירים את הקרן הזווית.
- באופן שרוחב קרן הזווית: בצד הפתוח לסוכה גדולה - הוא ז' טפחים, אע"פ שאין עומקה ז' טפחים, יש להקל בזה יותר, כיון שאין המקום צר, ויש רבוע של ז' טפחים על ז' טפחים בצירוף שאר הסוכה.
- אם 'קרן הזווית' אין לה דפנות לעצמה, אלא היא בתוך דפנות הסוכה, כגון שבחלק מהסוכה יש סכך פסול, משום שהוא תחת גג או מזגן (בשיעור ד' טפחים על ד' טפחים) שבוולטים מעל הסוכה, ובאותה מקום לא נשאר בסוכה 'סכך כשר' ברוחב ז' טפחים, אז לכו"ע מותר לאכול ולישון בחלק שתחת 'סכך הכשר', כיון שאינו 'מקום מסוים' מסובב עם דפנות לעצמו.

שיעור רוחב ז' טפחים.

• בירור הלכה •

שיעור סוכה במידות זמננו:

כתב בשו"ע (סימן תל"ד סעיף א') "סוכה שאין בו שבעה על שבעה טפחים פסולה".

והשיעור במידות זמננו, לפי השיעור הקטן (שיעור הגר"ח נאה) שיעור סוכה הוא 56 ס"מ על 56 ס"מ, ולשיעור הגדול (שיעור חזון איש) הוא כמעט 68 ס"מ על 68 ס"מ.

ולפי מה שהכריע המ"ב בכמה מקומות (בה"ל סימן ע"א סעיף י"ג ד"ה שיעור רביעי, ובסימן תפ"ז ס"ק א') לגבי מצוות 'דאורייתא' יש להחמיר לכתחילה בשיעור הגדול, וכיון שחלק ממצוות הסוכה הם חיובי 'דאורייתא', יש להחמיר בשיעור הגדול.

שיעור סוכה הוא 'מרובע':

שיעור סוכה הוא שיעור מרובע של ז' טפחים על ז' טפחים, ואין האורך של סוכה משלים לשיעור רוחב הסוכה, כגון סוכה שרוחבה הוא רק ז' טפחים, אפילו אם אורכה היא ט' טפחים או יותר, פסולה, (אע"פ שיש בה שיעור שטח גדול, יותר מסך מיט טפחים רבועים - של סוכה כשרה).

[כן דעת רוב האחרונים, ט"ז (ס"ק א') מ"א (ס"ק א') מ"ב (ס"ק א'), אבל הבי"ח (סעיף ב') סובר שמעיקר הדין מספיק שיש בסוכה שיעור מיט טפחים רבועים, וז"ל: כן נראה לי להלכה, אבל למעשה יראה להחמיר בענין ריבועא ממש].

ולכן שיעור 'סוכה עגולה', היא כשיעור שאפשר לרבע בתוכו 'ריבוע' של שבעה טפחים על טפחים, (שיעור שם סעיף ב'), ואינו מצטרף לשיעור סוכה המקום שבתוך עיגולי הדפנות.

קרן זווית של סוכה:

והנה כתב המ"א (שם ס"ק א'): "ונראה לי דאפילו הסוכה גדולה הרבה, ובמקום אחד יש קרן אחת משוך לפנים שאין בו ז' על ז' אסור לישב שם, כיון שהמקום צר לו לשבת שם, וכן משמע בגמרא דף ק' ע"ש בקיטונות", וכן דעת הא"ר (בס"ק א').

'הזווית' בטילה אל הסוכה:

אמנם הרבה אחרונים חולקים על המ"א ודעתם להתיר, משום ש'קרן הזווית' בטילה אל הסוכה הגדולה, ודעת החזון איש (סימן קמ"ד ס"ק ז') להתיר 'קרן הזווית' שאין בו ז' על ז', מדין 'פסל היוצא מהסוכה', שהוא כשר אפילו באופנים שאין שיעורו כראוי.

[והאחרונים דחו ראיית המ"א מקיטונות, כיון שהקיטונות הוא חדר לעצמו, ויש מחיצה או צורת הפתח - המפסקת בין הקיטונות להסוכה, לכן אי אפשר לצרפם יחד, (בה"ל שם ד"ה סוכה, בשם בגי' ישע וביכורי יעקב, וכענין כתב החזו"א)].

סוכה עגולה:

והביכורי יעקב (סימן תל"ד ס"ק ב') הביא עוד ראיה להתיר, מדין 'סוכה עגולה', שאם יש בה שיעור ז' על ז' טפחים בריבוע כל הסוכה כשרה, ולפי דברי המ"א היה פסול כל המקום שבין עיגולי הדפנות, וצריך לשבת רק במקום הריבוע, כיון שבצידי העיגול אין

שלא להניח השולחן באותו קרן, ואע"פ שנפסק בשו"ע (שם סעיף ד') להלכה שאם השולחן שאוכל עליו הוא חוץ לסוכה "כאילו לא אכל בסוכה, אפילו אם היא סוכה גדולה", מכל מקום כיון שהרבה פוסקים ס"ל דאפילו בשולחנו בתוך הבית לא גוררין הכי, כדאי הם לסמוך עליהם בזה.

מזגן שתלוי למעלה מהסכך:

והנה בסוכה קטנה שמעליה יש מרפסת של השכך בולט מעליה, או מכשיר של מזגן (ימח"ס), יש בזה פירוש דיונים:

א. אם הגג הבולט או המזגן הם פחותים מג' טפחים (פחות משיעור 24 ס"מ - כדעת הגר"ח נאה) אינם פוסלים הסוכה, ומותר לישן אפילו תחתיו.

ב. אם בולטים לתוך הסוכה כשיעור יותר מג' טפחים ופחות מג' טפחים (כשיעור 30 ס"מ), יש מחמירים שאסור לישן תחתיו, אבל לדעת רוב הפוסקים דינו שווה לפחות מג', ומותר לישן שם.

ג. אבל כשבוטל לתוך סוכה שיעור ד' טפחים על ד' טפחים (כשיעור 32 ס"מ, שיש לקנות להומרא כשיעור הקטן), לכו"ע אסור לישן תחתיו.

[ואע"פ שאסור לישן תחת סכך פסול של ד' טפחים, מ"מ אינו מפסיק את הסוכה, ואפשר לצרף את הדופן הצמוד לו, לדפנות הסוכה 'כדין דופן עוקמו', אבל כל זה הוא רק אם סגור שם בסכך של ז' טפחים, או נפסל גם שאר המקום שתחת סכך הכשר, כיון שאין שם ריבוע של ז' טפחים על ז' טפחים, ואפילו שאין שאר הסוכה נפסלת, מ"מ לא מהני לשבת במקום זה.

[וכן אם לא נשאר אחר גמר אורך של המרפסת או המזגן, עד סוף דפנות הסוכה שיעור של ז' טפחים, יפסל כל אותו המקום].

מרפסת או מזגן שבוולטים על גבי סוכה:

ולכאורה לדברי המ"א ז"ל, אם מחמת בליטות המרפסת או המזגן, נתמעט רוחב הסוכה ולא נשאר באותו מקום שיעור רוחב של ז' טפחים, אז נפסל גם שאר המקום שתחת סכך הכשר, כיון שאין שם ריבוע של ז' טפחים על ז' טפחים, ואפילו שאין שאר הסוכה נפסלת, מ"מ לא מהני לשבת במקום זה.

[וכן אם לא נשאר אחר גמר אורך של המרפסת או המזגן, עד סוף דפנות הסוכה שיעור של ז' טפחים, יפסל כל אותו המקום].

מפורש להיתר:

אמנם דבר זה הוא מפורש להיתר בדברי התוס' (סוכה דף י"ז ע"א ד"ה איה, ועוד ראשונים), ונפסק להלכה בטור (סימן תל"ב) ובשו"ע (רימ"א סעיף ב').

ח"ל השו"ע (שם): "והא דסכך פסול [פוסל כל הסוכה] ב'ר' [טפחים], וארי' ב'ג', היינו דוקא שהפסיק סוכה לשתיים ולא נשאר שיעור הכשר סוכה עם דפנות במקום אחד; אבל אם נשאר שיעור סוכה במקום אחד, המקום ההוא כשר, ואף שמבחוץ אם מחובר לו מן הצדדים".

וכבר הקשה קו' הרש"ש (בהתחלתו על התוס' שם): "לכאורה סתירה מזה לדעת המ"א בסימן תל"ד ס"ק א", וגם החזו"א (סימן קמ"ד ס"ק ז') חולק על המ"א מחמת קושיא זו.

המ"א עצמו מקיל יותר:

ובפרט שהמ"א (ס"ק ד') מקיל עוד יותר (ע"פ דברי הטור), אפילו אין שיעור סוכה במקום אחד, מצטרפים שני חלקי הסוכה יחד לשיעור, אע"פ שבאמצע הסוכה יש אורז ג' טפחים או סכך פסול ד' טפחים שאסור לישן תחתם ומפסיקים את הסוכה.

[ובספר ביכורי יעקב (סימן תל"ב ס"ק ו'), הו"ד מבי' ס"ק ט"ז) הקשה על קולא זו שהוסוף המ"א להתיר לצרף שני חלקי סוכה שאין בהם כשיעור, כיון דשיעור ז' (של הטור) הוא כדעת הבי"ח ששיעור סוכה אינה ריבוע דווקא אלא כל שיש שם סך מיט טפחים מרובעים כשר, והרי לדינא רוב פוסקים חולקים על זה, ובכללם גם המ"א עצמו (כמו שהובא לעיל)].

'קרן זווית' מוקפת מחיצות:

וליישב הסתירה בדברי המ"א, צ"ל דהמ"א פוסל הסוכה שבקרן זווית, הוא דווקא כאשר 'הזווית' מוקפת מחיצות, אבל אם יש סכך פסול באמצע הסוכה אינו פוסל את שאר המקום שתחת סכך הכשר, אפילו אם אין שם ז' טפחים (עיין בשו"ע שם הלוי חלק ג' סימן ע"ז, וע"פ בספר 'הסוכה' לאחז מחברי זמננו, חלק ב' אות כ"ד), ואף שישנם מהלכים נוספים (עיין בספר 'הסוכה' שם, וכן מ"ש בסוף הספר), זהו המהלך המרומז.

[אך מדברי הבה"ל (שהובא לעיל) שהביא להתיר לישב בעיגולי הדפנות של סוכה עגולה, כיון דשם כולו כשר ואינו צר לשבת שם כלל, משמע מדבריו שאינו מחלק חילוק זה, וצ"ע].

אין די גרעסטיע טירדות

הזרתך לא שבתה!

נעים מהמתן הסוכה, רצים לאריכה טינים, לא שוכנים פיר' חזקת הבתים'